

راه آفتاب

بر آن بود که هرکس اندوه مؤمنی را از بین ببرد، خداوند در روز قیامت غم از دلش بیرون می‌کند.

اصول کافی، ج ۲، ص ۲۰۰.

آن سوی مرزها؛ شرح رفتار «شما» با «آن سوی مرزهای اسلامی»

حسین سلیمانی

آستان قدس رضوی
معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی

شناسنامه: سلیمانی، حسین، عنوان و نام پدیدآور: آن سوی مرزها: شرح رفتار شما با مرزهای اسلامی / حسین سلیمانی؛ تهیه: معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی آستان قدس رضوی. مشخصات اثر: مشهد، انتشارات قدس رضوی، ۱۳۹۳. فروست: رهنما ۱۲۰. شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۹۹-۶۰۰-۳۶۰۰۴۵۰ وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا، یاداشت: سبک زندگی، راه و رسم زندگی (اسلام) (اخلاق اسلامی. شناسه افزوده: آستان قدس رضوی، معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی. رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۸۸ اس ۸ BP۲۴۶. رده‌بندی دیویی: ۲۹۷/۶۱. شماره کتابشناسی ملی: ۳۶۰۰۴۵۰.

۱۲۰

نام اثر : آن سوی مرزها؛ شرح رفتار «شما» با «آن سوی مرزهای اسلامی»

نویسنده : حسین سلیمانی

تهیه و تولید : اداره تولیدات فرهنگی آستان قدس رضوی

به سفارش : اداره پاسخ‌گویی به سؤالات دینی آستان قدس رضوی

چاپ اول : پاییز ۱۳۹۳

شمارگان : ۳۰۰۰ نسخه

ناشر : انتشارات قدس رضوی

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۲۹۹-۶۰۰-۳۶۰۰۴۵۰

به کوشش : محمدحسین پورامینی

مدیر هنری : مریم سادات منصوری

ویراستار : زهرا مولایی

نشانی : مشهد مقدس، حرم مطهر امام رضا علیه السلام، اداره پاسخ‌گویی به سؤالات دینی

تلفن : ۰۵۱-۳۲۲۳۵۳۱۲

نمابر : ۰۵۱-۳۲۲۴۰۶۰۲

پست الکترونیک : rahnama.eq@gmail.com

فهرست

۹	درآمد
۱۱	فصل اول: «یکی برای همه»؛ رفتار با عموم انسان‌ها
۱۹	فصل دوم: «می‌خواهم مسلمان بمانم»؛ رفتار با مظلومان
۲۷	فصل سوم: «رند»؛ رفتار با یکتاپرستان غیرمسلمان
۳۵	فصل چهارم: «خالی‌بندان» رفتار با جریان‌های انحرافی
۴۳	فصل پنجم: «مایوس‌کنندگان»؛ رفتار با دشمن

آن سوی مرزها

شرح رفتار «شما» با «آن سوی مرزهای اسلامی»

دریچه ؟

به آن سوی مرزهای اسلام فکر می‌کنی و به روابط با «آن»، از خودت سؤال می‌کنی:

۱. رفتارت با مظلومان چگونه باید باشد؟

۲. در تعامل با یکتاپرستان غیرمسلمان چطور باید عمل کنی؟

۳. در ارتباط با جریان‌های انحرافی چه رفتاری باید داشته باشی؟

۴. و به طور کلی رفتارت با آن سوی مرزهای اسلامی چگونه باید باشد؟

«آن سوی مرزها» فرمول‌های هستند در جهت پاسخ به سؤالات بالا و شرح رفتار «تو» با «آن سوی مرزهای اسلامی» بر اساس مبانی اسلام.

درآمد

یکی از ابعاد پیشرفت با مفهوم اسلامی عبارت است از سبک زندگی کردن ... ما اگر پیشرفت همه جانبه را به معنای تمدن سازی نوین اسلامی بگیریم ... این تمدن نوین دو بخش دارد ... بخش ابزاری ... بخش اصلی، بخش حقیقی، آن چیزهایی است که متن زندگی ما را تشکیل می‌دهد؛ که همان سبک زندگی است ... مثل رفتار ما با دشمن، رفتار ما با بیگانه ...^۱

کم کم از مرزهای رفتاری این اطراف خارج می‌شوی و به مرزهای رفتاری جدیدی می‌رسی، تو هنوز هم مسلمانی، فراموش که نکرده‌ای؟! مسلمان رفتارش قاعده دارد، حتی اگر در آن سوی مرزها باشد.

آن سوی مرزها به بیگانگان می‌رسی، به دشمنان، به دیگر ادیان، به دیگر انسان‌ها، به فرقه‌های انحرافی، به مظلومان جهان و ...

فکر می‌کنی که با آن‌ها چگونه باید رفتار کنی، با کسانی که حوالی آن سوی مرزها هستند.

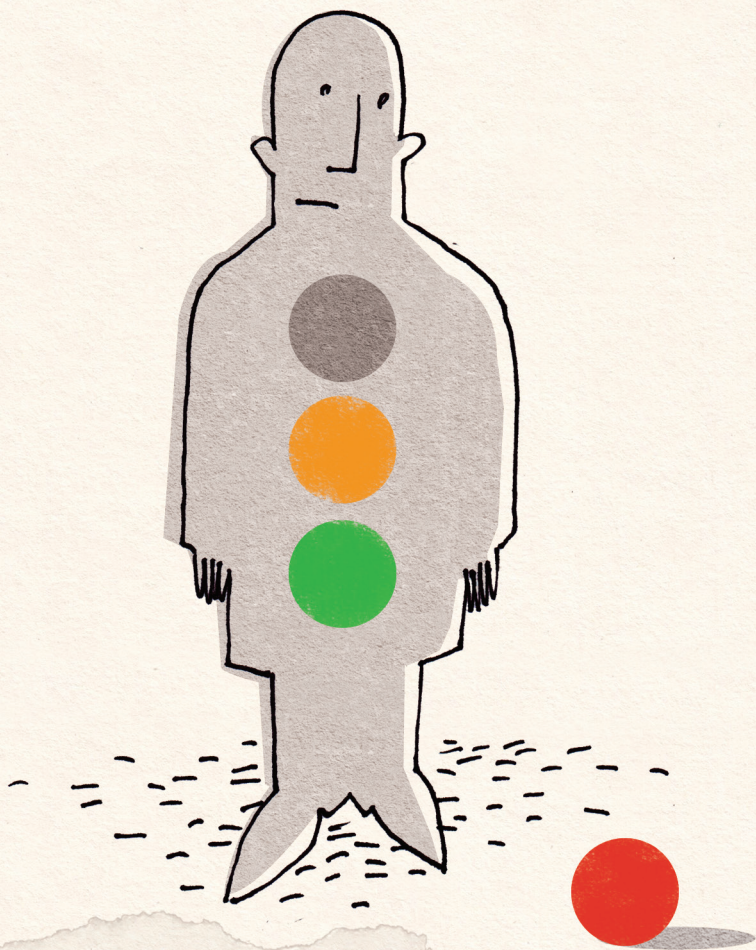
۱. مقام معظم رهبری در دیدار با جوانان استان خراسان شمالی؛ ۱۳۹۱/۰۷/۲۳.

یکی برای همه

فصل اول

رفتار با عموم انسان‌ها

گاهی فکر می‌کنیم یک چیزی که همه بخواهند از آن استفاده کنند چیز کمی است، مثلاً فکر می‌کنیم «یکی برای همه» مثل یک نان است که قرار است چند نفر همه با هم آن نان را میل کنند و قطعاً یک نان معمولی برای چند نفر کم است، یا اینکه تصور می‌کنیم اداره‌ای یک وسیله نقلیه را برای استفاده همه گذاشته است و به علت تعداد زیاد کارکنان همه نمی‌توانند به درستی از آن استفاده کنند.

در خیلی از مسائل دینی و اجتماعی ما یک قانون کلی داریم برای همه، و این قانون درست است که کلی است و برای همه اما چیزی از دیگران کم نمی‌کند و باعث نمی‌شود عمل به این قانون به همه نرسد! این قانون اتفاقاً کار را ساده می‌کند و عمل کردن را راحت‌تر، مثلاً همه می‌دانند به صورت کلی حق ندارند چراغ قرمز را رد کنند، در هر خیابانی که باشد، در هر شهری و در هر ساعتی از شبانه‌روز! اگر قرار بود هر شهر و هر خیابان و هر منطقه قانون چراغ قرمزش فرق کند که هرج و مرج و مشکلات فراوانی به وجود می‌آمد! این همان «یکی برای همه» خودمان است که اتفاقاً خیلی وقت‌ها چیز خوبی است.

برای ارتباط و تعامل با غیرمسلمانان هم ما یک قانون کلی داریم، این قانون به صورت کلی (جدای از موارد خاصی مثل رفتار با دشمن) همهٔ انسان‌ها را در بر می‌گیرد.

می‌دانیم که منتظر فرمول هستید، پس بیش از این منتظران نمی‌گذاریم، «یکی برای همه» فرمول تعامل با غیرمسلمانان از نظر اسلام است:

پنجره

«نیکویی با همه - دشمن + رعایت حقوق»

هیچ مسلمانی حق ندارد فقط به خاطر اینکه فردی مسلمان نیست و مانند او فکر نمی‌کند با او به خوبی و نیکویی رفتار نکند. قرآن کریم راه و روش را برای ما به روشنی مشخص کرده است، فرمان صریح قرآن کریم نیکویی و رفتار خوش با همهٔ انسان‌هاست.

پنجره

﴿وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا﴾

و با زبان خوش با مردم سخن بگویید.^۱

۱. بقره: ۸۳.

کمی به رسول خدا ﷺ و روش تعاملشان با مردم فکر کنیم، اگر ایشان با مردم با نیکویی رفتار نمی‌کردند، چه اتفاقی می‌افتاد؟ آیا دیگران به ایشان و اسلام علاقه‌مند می‌شدند؟ اگر ایشان با نیکویی رفتار نمی‌کردند مردم نمی‌گفتند ما دینی را که پیامبرش این قدر بداخلاق است نمی‌خواهیم؟

اتفاقاً یکی از عواملی که باعث شد پیامبر ﷺ مورد محبت مردم قرار بگیرد و اسلام گسترش پیدا کند، همین نیکویی و رفتار خوش ایشان بوده است.^۱

پنجره

امام رضا علیه السلام می‌فرمایند:

أَصْحَبٌ ... وَ الْعَامَّةُ بِالْبِشْرِ.^۲

و با عموم مردم به نیکویی رفتار کن.

جدای از این مسئله یک مسئله مهم دیگر هم وجود دارد، آن هم تصویری است که رفتار ما از اسلام می‌دهد، به هر حال چه بخواهیم چه نخواهیم، چه دوست داشته باشیم چه نداشته باشیم، رفتار ما در علاقه‌مند شدن دیگر انسان‌ها به اسلام و تنفر آنان نقش دارد.

۱. و [ای پیامبر] اگر بداخلاق و سختدل بودی مردم از پیرامون تو متفرق می‌شدند (آل عمران: ۱۵۹).

۲. بحارالأنوار؛ ج ۷۱، ص ۱۶۷.

موارد زیادی می‌شود نام برد که دشمن با تبلیغات از آن سوء استفاده کرده و به نام رفتار مسلمانان با غیرمسلمانان آن‌ها را مطرح کرده است، گاهی هم رفتار خود ما جدای از تبلیغات مطابق با دین نبوده و برخورد غلط ما با غیرمسلمانان باعث ایجاد تصویر غلط و اشتباهی از اسلام و تشیع شده است، این مسئله واقعاً مهم است و لازم است طبق توصیه‌های دین عمل کرده و با رفتار صحیح و مناسب با غیرمسلمانان تصویر واقعی و صحیح اسلام را به ایشان نشان دهیم.^۱

پنجره

خلقیات نیکو را در عمل با مردم، در عمل با محیط، در تعامل با جامعه و انسان‌ها به کار ببریم ... رفتار یکایک شما با آحاد مردم ... باید جوری باشد که بگویند این‌ها پرورش‌یافتگان نظام اسلامی‌اند؛ مایهٔ جلب محبت، مایهٔ جلب احترام برای نظام اسلامی و برای جمهوری اسلامی [باشید].^۲

از نظر اسلام حقوق صحیح همهٔ انسان‌ها محترم است و ظلم کردن به انسان‌ها (مسلمان باشند یا غیرمسلمان) باعث خروج انسان از جمعیت

۱. امام صادق علیه السلام می‌فرمایند: برای ما زیور باشید و مایهٔ زشتی ما نباشید. کاری کنید که مردم دوستان بدانند و کاری نکنید که مبغوض آن‌ها واقع شویم. همهٔ محبت‌ها را به سوی ما بکشانید و هرگونه زشتی را از ما بگردانید (اصول کافی؛ ج ۲، ص ۷۷).
 ۲. مقام معظم رهبری در دیدار پنجاه هزار فرمانده بسیج سراسر کشور؛ ۱۳۹۲/۰۸/۲۹.

شیعیان است و کسی که به انسان‌ها ظلم کند از شیعیان نیست.^۱ تا زمانی که غیرمسلمانان دشمنی نکرده‌اند باید با توجه به «اصل حقوق بشر در اسلام» با آن‌ها تعامل کرد و حقوق ایشان را محترم شمرد.^۲

حالا بیایید کمی فکر کنیم، به رفتارهایمان، به تعامل با دیگر مسلمانان و اینکه رفتار درست و عمل واقعی به نظر اسلام چه تأثیری بر روی ما و بزرگ شدن روحمان و علاقه غیرمسلمانان به اسلام خواهد داشت، ما تا به حال با رفتارهایمان چه تصویری از اسلام به دیگران داده‌ایم؟ این تصویر با چیزی که واقعاً اسلام می‌گوید چقدر فرق دارد؟ چقدر به آن نزدیک است؟ رفتار هر کدام از ما می‌تواند یکی از بزرگ‌ترین مبلغان دین اسلام باشد. پس بیایید شروع کنیم به خوش رفتاری.

۱. امام صادق علیه السلام می‌فرمایند: کسی که به انسان‌ها ظلم کند از شیعیان ما نیست (مستدرک الوسائل؛ ج ۱۲، ص ۱۰۳).

۲. خداوند شما را از نیکی کردن و عدالت به کسانی که در دین با شما نجنبیده‌اند و از خانه و دیارتان بیرون‌تان نکرده‌اند نهی نمی‌کند، قطعاً خداوند عدالت ورزان را دوست دارد (ممتحنه: ۸).

می خواہم مسلمان بمانم

فصل دوم

رفتار با مظلومان

برچسب اسلام بر روی ما خورده است، این برچسب دو مدل دارد، یک مدل آن برچسب ظاهری است که دیگران از ظاهر ما و اعمال و رفتارمان می‌فهمند که مسلمان هستیم، و یک برچسب هم هست که به آن برچسب واقعی می‌گویند، که اگر پشت پرده هم مسلمان باشیم و واقعاً به دستورات اسلام عمل کنیم آن برچسب رویمان می‌خورد.

یکی از مواردی که اگر درست انجام نشود برچسب دوم را - که برچسب مسلمان واقعی بودن است - نمی‌گیریم در خصوص رفتار ما با مظلومان جهان است، که اگر بعضی کارها را نکنیم نتیجه اش می‌شود اینکه: «مسلمان نباشیم».

اگر می‌خواهیم مسلمان باشیم باید با مظلومان به روش فرمول زیر رفتار کنیم:

پنجره

«یاری کردن + گرفتن حق مظلوم»

ناراحت شدن در مقابل ظلم به مظلومان یک مسئله کاملاً طبیعی است و تفاوتی ندارد که این ظلم به مسلمان شده باشد یا غیرمسلمان،^۱ اینکه می‌گوییم مظلوم و دفاع کردن از مظلوم، مقصودمان فقط مظلومان مسلمان نیست، هر انسانی که مظلوم واقع شود در هر جای دنیا که باشد اگر برای ما مقدور باشد باید از وی دفاع کنیم و با هر ظالمی نیز در هر کجای دنیا که باشد اگر برایمان مقدور باشد باید مقابله کنیم.^۲

اولین کاری که باید انجام داد این است که از مظلوم دفاع کرد و او را یاری داد، یعنی تا جایی که ممکن است باید در جهت دفاع از او عمل کرد و این یاری رساندن و کمک کردن و این پیکار با ظالم فقط مربوط به کمک نظامی نمی‌شود، کمک مالی، فرهنگی، علمی، سیاسی، ورزشی و ... هر نوع کمکی را شامل می‌شود و به همین دلیل است که یاری رساندن به مظلوم و پیکار کردن با ظالم در قرآن کریم منحصر به مورد خاصی از یاری نشده است.

پنجره

﴿وَمَا لَكُمْ لَاتُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنْ

۱. حضرت علی رضی الله عنه [در خصوص وقایع شهر انبار عراق] می‌فرمایند: به من خبر رسیده مهاجمی ... بر زن مسلمان و زن در پناه اسلام (زنی از دین‌های دیگر) تاخته و خلخال و دستبند و گردنبد و گوشواره او را به یغما برده ... اگر بعد از این حادثه مسلمانی از غصه بمیرد جای ملامت نیست، بلکه مرگ او در نظر من شایسته است (اصولکافی؛ ج ۵، ص ۵).
۲. حضرت علی رضی الله عنه می‌فرمایند: دشمن ستمگر و یار ستم‌دیده باشید (بحار/الأنوار؛ ج ۴۲، ص ۲۵).

الرِّجَالِ وَ النِّسَاءِ وَ الْوَالِدَانِ ﴿١﴾

چرا در راه خدا و نجات مردان و زنان و کودکان بیچاره، جنگ و پیکار نمی‌کنید؟

بیاید کمی به هدف این کار دقت کنیم، از خودمان سؤال کنیم، ما برای چه به مظلوم کمک می‌کنیم؟ برای چه به خودمان زحمت می‌دهیم، از نظر زمانی، مادی، روحی، سیاسی، نظامی و ... هزینه می‌کنیم تا به مظلومی کمک کنیم؟ یک جنبه‌اش جنبهٔ اخروی است که سر جایش حتماً باقی است.^۲

اما جنبهٔ دیگر این است که می‌خواهیم مظلوم به حقش برسد، جز این است؟ یعنی اگر مظلوم به حقش نرسد ما احساس می‌کنیم کار هنوز تمام نشده است، پس اگر برای مسلمان این امکان وجود دارد این یاری کردن و این کمک کردن را نباید متوقف کند تا زمانی که حق مظلوم گرفته شود. باید این کار را انجام داد مخصوصاً برای مظلومان مؤمن تا زمانی که اندوه آن‌ها برطرف شود که برطرف شدن اندوه آن‌ها مساوی است با برطرف شدن اندوه ما در جهان دیگر.

۱. نساء: ۷۵.

۲. رسول خدا ﷺ می‌فرمایند: و هر کسی که حق ستم‌دیده‌ای را از ستمگر بگیرد، در بهشت با من و یار و همنشین من باشد (بخاری/آلنوار؛ ج ۷۲، ص ۳۵۹).

پنجره

امام رضا علیه السلام می‌فرماید:

مَنْ فَرَّجَ عَنْ مُؤْمِنٍ فَرَجَ اللَّهُ عَنْ قَلْبِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ.^۱
هرکس اندوه مؤمنی را از بین ببرد، خداوند در روز قیامت غم
از دلش بیرون می‌کند.

مسلمان ماندن ما و برچسب مسلمان واقعی خوردن به روی ما در گرو
چیزهای زیادی است، یکی از آن‌ها همین کمک کردن به مظلومان
است، از هر جنس، قوم، قبیله و مملکتی که باشند.^۲

اگر کسی تصور می‌کند که مسلمان واقعی حاضر می‌شود برچسب
واقعی‌اش را بدهد و رسماً بی‌خیال کمک کردن به مظلومان شود سخت
در اشتباه است.

پنجره

اگر قُلدَران عالم، خوش‌خیالانه گمان می‌کنند که این سنگر
مظلومان و این مدافع مستضعفان و این پایگاه مبارزه با نظام
سلطه و ظلم و استکبار جهانی، لحظه‌ای هدف‌های بزرگ خود

۱. اصول کافی؛ ج ۲، ص ۲۰۰.

۲. هر کسی کمک‌خواهی انسانی را بشنود که مسلمانان را به کمک می‌طلبد و به یاری او نرود،
مسلمان نیست (اصول کافی؛ ج ۲، ص ۱۶۴).

را از یاد خواهد برد سخت در اشتباهند. ما همچنان و همیشه مدافع ملت‌های مظلوم و زیر یوغ استکبار هستیم و خواهیم بود.^۱

حالا بیایید کمی نفسمان را سرکوب کنیم، کمی از خواسته‌هایش دوری کنیم، تا نگوید چرا به مظلومان کمک می‌کنیم، چرا پول خرجشان می‌کنیم، چرا آن قدر مظلومان را تحویل می‌گیریم و ...، نفسمان را بگذاریم یک گوشه و سرش فریاد بزنیم که این کارها را می‌کنم چون: «می‌خواهم مسلمان بمانم».

۱. مقام معظم رهبری در گردهمایی فرماندهان ارتش بیست میلیونی؛ ۱۳۶۸/۰۹/۲.

رند

فصل سوم

رفتار با یکتاپرستان غیرمسلمان

به آدم‌هایی که هوشمند هستند و زیرک گاهی «رند» هم می‌گویند، کسانی که می‌دانند در مکان‌ها و موقعیت‌ها و در برخورد با انسان‌های مختلف چگونه رفتار کنند، کسانی که هوش و ذکاوت ارتباط و تعامل را دارند، درست است که بخشی از این ذکاوت و داشتن این علم با تمرین، مطالعه و استفاده از هوش به دست می‌آید اما گاهی برای این ارتباط‌های هوشمندانه نیازی به دوره و کلاس و تمرین و ... نیست و یک فرمول ساده کار را حل می‌کند.

رمزگشایی از «رند» در یک فرمول می‌گذرد، در یک فرمول سه کلمه‌ای، در واقع «رند» از ترکیب حرف ابتدایی هر کدام از آن سه کلمه به دست آمده است، از ترکیب آن سه کلمه، هوشمندی در ارتباط شکل می‌گیرد و در واقع «رند» فرمول رفتار با یکتاپرستان غیرمسلمان است:

پنجره

«رعایت حقوق + نیکی - دلبستگی»

۳۱

از نظر اسلام رعایت حقوق صحیح تمامی انسان‌ها واجب است، از هر دین، قوم، نژاد و طبقه اجتماعی که باشند، در یک سری از حقوق همگی با هم برابر هستند. بر همین اساس یکتاپرستان مسلمان نیز تا زمانی که دشمنی نکرده‌اند کسی حق ندارد به حقوق قانونی آن‌ها تجاوز کند یا اینکه به آن‌ها تهمت بزند.^۱

جدای از رعایت حقوق، رفتار بزرگان دین نیکی به یکتاپرستان غیرمسلمان بوده است، مثلاً وقتی مریض می‌شده‌اند به عیادت ایشان می‌رفته‌اند.^۲ نه تنها یکتاپرستان غیرمسلمان که بر اساس نظر اسلام با همه مردم تا زمانی که دشمنی نکرده‌اند لازم است به نیکی و مهربانی و احترام رفتار بشود.

پنجره

امام رضا علیه السلام می‌فرمایند:
أَصْحَابُ ... الْعَامَّةِ بِالْبَشْرِ.^۳
با عموم مردم به نیکی رفتار کن.

۱. امام صادق علیه السلام می‌فرمایند: بر فرد مسلمان روا نیست که یهودی، نصرانی و مجوسی را به چیزی متهم کند که به آن علم ندارد (مستدرک الوسائل؛ ج ۱۷، ص ۲۳۴).

۲. حضرت علی علیه السلام می‌فرمایند: رسول خدا صلی الله علیه و آله از بیماری یهودی عیادت کردند (مستدرک الوسائل؛ ج ۲، ص ۷۷).

۳. بحار الأنوار؛ ج ۷۱، ص ۱۶۷.

به عکس همه تبلیغات دروغی که علیه اسلام می‌شود و اسلام را دین جنگ و دعوا و خشونت نشان می‌دهد، همه این مواردی که تا اینجا در خصوص نظر اسلام در رفتار با یکتاپرستان غیرمسلمان آمد، نشان می‌دهد که اسلام اساساً دین رحمت است و سر جنگ با دیگر یکتاپرستان ندارد و به هیچ وجه علیه دیگر ادیان نیست، و اتفاقاً دینی است که نکات مشترک میان ادیان را نیز در نظر می‌گیرد.^۱

پنجره

اسلام علیه ادیان دیگر نیست. اسلام همان دینی است که وقتی بر مناطق غیرمسلمان مسلط شد، اصحاب ادیان از رحمت اسلام شکرگزاری کردند و گفتند شما بر ما از حکام قبلی خودمان مهربان تر هستید. در همین منطقه شامات، وقتی فاتحان اسلامی وارد شدند، یهودیان و مسیحی‌هایی که در منطقه بودند، به آن‌ها گفتند شما مسلمان‌ها بر ما مهربانید ... اسلام دین رأفت است، دین رحمت است؛ رحمة للعالمین است ... مشترکات را با آن‌ها مورد ملاحظه قرار می‌دهد. اسلام علیه ملت‌های دیگر نیست، علیه ادیان دیگر نیست؛ علیه زور است، علیه ظلم است، علیه استکبار است، علیه

۳۱

۱. بگو: «ای اهل کتاب! بیایید به سوی سخنی که میان ما و شما یکسان است؛ که جز خداوند یگانه را نپرستیم و چیزی را همتای او قرار ندهیم؛ و بعضی از ما، بعضی دیگر را - غیر از خدای یگانه - به خدایی نپذیرد. هر گاه (از این دعوت) سرباز زنده، بگویید: گواه باشید که ما مسلمانیم (آل عمران: ۶۴).

سیطره جوئی است.^۱

البته این مهربانی و توجه به حقوق آن‌ها نباید سبب شود که انسان خودش را گول بزند و در تعامل با آن‌ها به نحوی و گونه‌ای دلبستگی ایجاد کند که تصور کند با وجود آن‌ها همه مشکلاتش حل می‌شود و مثلاً بخواهد تمام مشکلات سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، ورزشی و ... را به وسیله آن‌ها حل کند و آن‌ها را رهبر خود قرار دهد؛^۲ چرا که آن‌ها به طور کامل از ما راضی نمی‌شوند مگر اینکه به طور کامل از آنان‌ها پیروی کنیم.^۳

راستش به نظر می‌رسد یکی از مشکلات اصلی ما در تعامل با یکتاپرستان غیرمسلمان همین افراط و تفریط کردن است، ما در خیلی از مسائل سیاسی دیده‌ایم که برخی کشورهایی که یکتاپرست غیرمسلمان هستند و اتفاقاً با ما دشمن هم نیستند به زور حق ما را می‌دهند، و باز دیده‌ایم که برخی کشورهای دیگر که یکتاپرست غیرمسلمان هستند و حقوق ما را احترام می‌کنند و حتی می‌شود آن‌ها را امین قرار داد و به آن‌ها اعتماد کرد.

۱. مقام معظم رهبری در دیدار کارگزاران نظام؛ ۱۳۸۶/۰۱/۱۷.

۲. همان‌ای کسانی که ایمان آوردید، یهود و نصارا را رهبران خود بگیرید (مائده: ۵۱).

۳. یهود و نصاری هرگز از تو به صورت کامل راضی نمی‌شوند مگر وقتی که از آنان پیروی کنی (بقره: ۱۲۰).

﴿وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِطَارٍ يُؤَدُّ إِلَيْكَ وَ مِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدُّ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ﴾

و بعضی از اهل کتاب کسانی‌اند که اگر در پوستی پُر شده از طلا آن‌ها را امین قرار دهی، آن را به تو بر می‌گردانند و بعضی از آنان کسانی‌اند که اگر دیناری را به آن‌ها امانت دهی به تو بر نمی‌گردانند مگر آنکه پیوسته حق خود را از آنان بخواهی، و این‌ها همان یهودی‌اند که از روی غرور معتقد شده‌اند به اینکه راهی وجود ندارد که هیچ ملتی حقی داشته باشد و ما آن حق را به رسمیت بشناسیم.

همهٔ این‌ها که در فرمول «رند» گفته شد مربوط به یکتاپرستان غیرمسلمانی بود که با ما دشمنی نکرده‌اند، اگر آن‌ها دشمن ما باشند قطعاً رفتار با ایشان باید به گونه‌ای دیگر باشد!

خالی بندهان

فصل چهارم

رفتار با جریان‌های انحرافی

به «دروغ‌گویی» «خالی بندی» نیز می‌گویند و تفاوتی میان «خالی بستن» و «دروغ گفتن» نیست. یک وقت است که یک نفر برای انجام یک کار اداری اش دروغی می‌گوید، یا کودکی به مادرش دروغی می‌گوید یا شاگردی به معلمش و معلمی به شاگردش و ... این یک نوع دروغ گفتن است و خالی بستن که قطعاً هم بد است و قطعاً هم اسلام مخالف است، اما همه دروغ‌ها در یک سطح نیستند، برخی دروغ‌ها بزرگ‌ترند، ما بین کسی که مثلاً به امام خمینی علیه السلام دروغی را می‌بندد و در جامعه مطرح می‌کند با کسی که دروغی را به مادرش می‌گوید یک جور و یک مدل برخورد نمی‌کنیم، کارهای آن‌ها با هم یکسان نیست، بله هر دو دروغ هستند اما این کجا و آن کجا!

در این فرمول می‌خواهیم به رفتار با آن دسته از خالی‌بندانی بپردازیم که با بهره‌گیری از دین ایجاد انحراف می‌کنند و جریانی انحرافی پدید می‌آورند، فرمول رفتار با این دسته از انسان‌ها به این صورت است:

«دوری کردن از آن‌ها + مبارزه و روشنگری + ابراز نفرت»

اول اینکه آن دسته از آدم‌هایی را که گمراه هستند و با نیکویی و رفتار خوب و توضیح دادن انحراف و گمراهی‌شان هدایت می‌شوند از گروه «خالی‌بندان» در این فرمول جدا کنید که آن‌ها جزو این دسته نیستند و با آن‌ها باید به شیوه مثبت و با نیکویی رفتار کرد و اشتباهاتشان را به ایشان گوشزد کرد، آن‌ها متفاوت از دسته «خالی‌بندان» هستند، آن‌ها را جدا کردید؟ پس ادامه می‌دهیم ...

وقتی جریانی انحرافی در دین به وجود می‌آید، مثل وهابیت، مثل بهائیت، مثل جریان‌های فکری، سیاسی و فرهنگی منحرف و ... اولین کاری که یک مسلمان باید انجام بدهد، این است که از ایشان دوری کند؛ تردیدی نیست که نشست و برخاست با اهل انحراف کم‌کم روی عقائد انسان تأثیر می‌گذارد و دیری نمی‌گذرد که انسان خودش را نیز منحرف می‌بیند، پس دوری کردن از اهل انحراف و انکار عقائد آن‌ها به زبان و قلب را باید جدی گرفت و این کار به این علت است که جزو آن‌ها محسوب نشویم و انحراف آن‌ها ما را نیز

پنجره

امام رضا علیه السلام می فرماید:

مَنْ ذَكَرَ عِنْدَهُ الصُّوفِيَّةَ وَ لَمْ يُنْكِرْهُمْ بِلِسَانِهِ وَ قَلْبِهِ فَلَيْسَ مِنَّا
وَ مَنْ أَنْكَرَهُمْ فَكَأَنَّمَا جَاهَدَ الْكُفَّارَ بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وآله.^۲

هر کس سخنی از صوفیه (یکی از فرقه‌های انحرافی) نزد او به
میان آمد و با زبان و دلش به انکارشان نپرداخت از ما نیست و
هر کس که آن‌ها را انکار کرد مثل آن است که در کنار رسول
خدا صلی الله علیه و آله با کفار جهاد کرده است.

اما این هنوز اول راه است. مهم‌ترین مسئله و سخت‌ترین بخش کار این است که با آن‌ها مبارزه شود، مبارزه هم مشخص است که باید در همه زمینه‌ها باشد و همه مردم در این مبارزه شریک هستند و باید تا حدی که توان دارند و می‌دانند به مبارزه و خصوصاً روشنگری و انحرافات گروه‌های انحرافی بپردازند.^۳ در این میان قطعاً وظیفه اصلی

۱. امام صادق علیه السلام می فرماید: با اهل بدعت و انحراف همراهی و همنشینی نکنید که نزد مردم یکی از آن‌ها به حساب خواهید آمد؛ چرا که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: انسان بر دین دوست و هم‌نشین خود است (اصول کافی؛ ج ۲، ص ۶۴۲).

۲. مستدرک الوسائل؛ ج ۱۲، ص ۳۳۳.

۳. رسول خدا صلی الله علیه و آله می فرماید: اگر بعد از من گروه بدعت و انحراف را دیدید از آنان بیزاری بجوید، آن‌ها را فراوان سب کنید و به بیان انحراف‌های ایشان بپردازید (وسائل الشیعه؛ ج ۱۶، ص ۲۶۷).

به دوش عالمان است.^۱ اینکه می‌گوییم وظیفه عالمان است، منظورمان وظیفه اصلی است و معنی‌اش این نیست که دیگر انسان‌ها هیچ وظیفه‌ای در قبال آن‌ها ندارند و تا انحراف رخ داد بگویند وظیفه ما نیست به ما چه! این وظیفه عالمان است! خیر! لازم است همه در حدی که توان دارند با فرقه‌های انحرافی مبارزه کنند و حداقل کاری که هرکس می‌تواند انجام دهد این است که نسبت به اطرافیان و دوستان و فامیل خودش حواسش را حسابی جمع کند و از نشر فرقه‌های انحرافی و عقائد انحرافی جلوگیری کند. کار ما با آن‌ها به اینجا ختم نمی‌شود، باید نفرت از آن‌ها را ابراز کرد به نحوی که دیگران همه متوجه شوند که ما از فلان گروه انحرافی متنفر هستیم و این را هم خود خداوند به ما آموخته است و او اولین کسی است که «وای بر منحرفان» گفته است.

پنجره

﴿فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لَيْسَتْ بِهَا مِنْنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ﴾^۲

۱. رسول خدا ﷺ می‌فرمایند: زمانی که انحراف و بدعت بین مردم امت من آشکار شد پس وظیفه عالم است که دانشش را آشکار کند و اگر این کار را نکند لعنت خداوند بر او باد (اصول کافی؛ ج ۱، ص ۵۴).
۲. بقره: ۷۹.

پس وای به حال کسانی که کتاب را با دست خود می‌نویسند و آنگاه می‌گویند این کتاب از ناحیهٔ خداست تا به این وسیله بهایی اندک به چنگ آورند پس وای بر ایشان از آنچه که دست‌هایشان نوشت و وای بر آنان از آنچه به کف آوردند.

مبارزه کردن با انحراف در هر صورت پیروزی است. این مسیر، این کار و این روش همیشه در تاریخ برای مؤمنان حقیقی بوده است و انتهایش یا به پیروزی بر منحرفان ختم می‌شود و یا شهادت! پیروزی واقعی از آن کسی است که به فرمان خدا عمل کرده و با منحرفان مبارزه کرده است. مثل «حسین علیه السلام» و مثل همهٔ کسانی که از عاشورا تا امروز به دنبال از بین بردن انحرافات هستند، دوست دارید جزو آن‌ها باشید؟ شروع کنید، بسم الله ...

پنجره

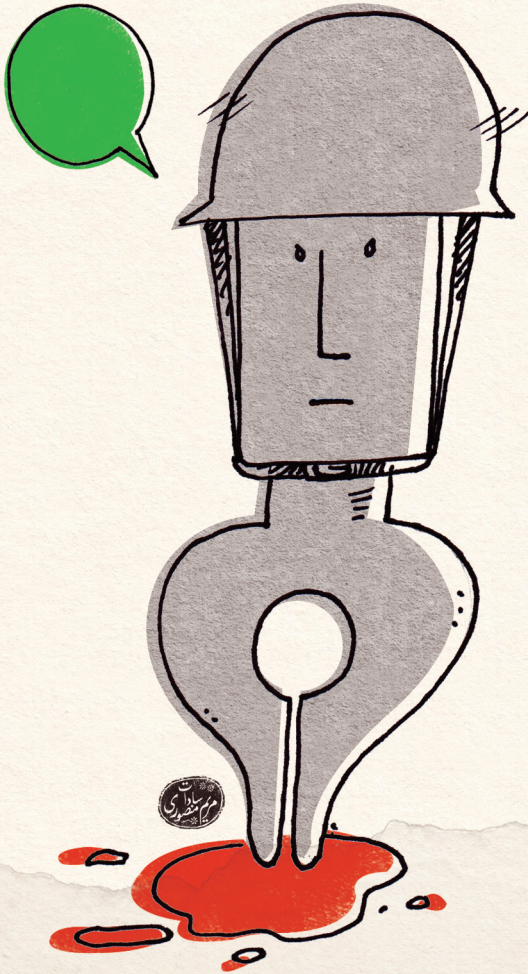
این که در مقابله با حرکت انحرافی فوق‌العاده خطرناک آن روز، امام حسین علیه السلام می‌ایستد، این می‌شود یک درس، که خود آن بزرگوار هم همین را تکرار کردند؛ یعنی کار خودشان را به دستور اسلام مستند کردند ... حضرت این را بیان کردند ... بایستی ابراز مخالفت کنم، باید در جادهٔ مخالفت [با انحراف] و ایستادگی [در مقابل انحراف] قدم بگذارم، سرنوشت هر چه

شد، بشود؛ اگر سرنوشت پیروزی بود، چه بهتر؛ اگر شهادت بود، باز هم چه بهتر.^۱

مأیوس کنندگان

فصل پنجم

رفتار با دشمن

یک عده آدم هستند که دیگران را مایوس و ناامید می‌کنند، مثلاً وقتی قرار است کسی ابداع و اختراعی انجام دهد بعضی‌ها مدام عنوان می‌کنند که نمی‌شود، این کار نشدنی است، این کار جواب نمی‌دهد و ...، ما معمولاً در قضاوت‌هایمان در خصوص این دسته از آدم‌ها که کارشان مایوس کردن است نظر مثبتی نداریم. اما آدم‌های مایوس‌کننده همیشه بد نیستند و مایوس کردن نیز همیشه بد نیست! چطور؟! پاسخ به این سؤال در انتهای فرمول رفتار با دشمن خواهد آمد، فرمولی که از این قرار است:

پنجره

«عزت و ایستادگی + آمادگی دفاعی - ظلم + هوشمندی»

این عزت و ایستادگی مسلمانان در مقابل دشمن مسئله کوچکی نیست، می‌دانید این مسئله آن قدر برای خداوند مهم است که آن را در کنار

اعتقاد به خودش آورده است،^۱ از نظر اسلام باید در مقابل دشمن با عزت بود و به همین دلیل مسلمانان نباید رفع نیازهایشان را از طریق دشمن انجام دهند.^۲ نباید ساده لوح بود و فکر کرد که اگر با دشمن در پشت پرده دوستی کنیم مشکلاتمان حل خواهد شد^۳ و افراد منافقی که تلاش می کنند تا ایستادگی را به بهانه های مختلف از جمله بزرگ تصور کردن دشمن از بین ببرند خودشان هم جزو دشمنان محسوب می شوند.^۴

پنجره

﴿الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾^۵

مردمی (منافق) به آن مؤمنان گفتند: لشکر بسیاری علیه شما فراهم شده از آنان بترسید (اما این تبلیغات و مکر دشمن به جای آنکه ترس در دل مؤمنان ایجاد کند) بر ایمانشان افزود و گفتند: در مقابل همه دشمنان تنها خدا ما را کافی است و

۱. اما آن‌هایی که گفتند پروردگار ما الله است و بر گفته خود پافشاری و استواری هم کردند ملائکه بر آنان نازل گشته و می گویند ترسید و غم مخورید و به بهشت بشارت و خوش وقتی داشته باشید، بهشتی که در دنیا همواره وعده اش را به شما می دادند (فصلت: ۳۰).
۲. امام باقر علیه السلام می فرماید: وقتی نیازمند شدید از دشمن یاری نخواهید و خورد و خوراک تان را از دشمن طلب نکنید (بحار/الأنوار؛ ج ۸، ص ۴۲).
۳. ای کسانی که ایمان آورده‌اید دشمن مرا و دشمن خودتان را دوستان خود مگیرید ... نباید آنان را دوست خود بگیرید و پنهانی با ایشان دوستی کنید (منافقون: ۱).
۴. ای رسول (بدان که) منافقان دشمنان (دین و ایمان) هستند؛ از ایشان بر حذر باش (منافقون: ۴).
۵. آل عمران: ۱۷۳.

خدا یآوری نیکو است.

عزت و ایستادگی را قبول کردیم، همین؟ تمام شد؟! همه فرمول رفتار با دشمن همین بود؟! خیر ... .

در مقابله و رفتار با دشمن، عزت و ایستادگی به تنهایی کافی نیست، باید در مقابل دشمن آمادگی کامل دفاعی داشت، اینکه بنشینیم و منتظر شویم دشمن که حمله کرد بعد به فکر دفاع بیفتیم خطاست،^۱ نکته دیگر اینکه ممکن است تا حرف از جنگ و دفاع می شود ذهن ها برود به سمت جنگ نظامی، اما آمادگی دفاعی و جنگ فقط مربوط به موضوعات نظامی نیست و هر نوع جنگی را شامل می شود، اگر دشمن از طریق فرهنگ به ما حمله می کند ما نیز باید در زمینه فرهنگی آمادگی دفاعی را در خودمان ایجاد کنیم، اگر حمله دشمن اقتصادی است، آمادگی ما نیز باید اقتصادی باشد، اگر حمله دشمن ورزشی است، آمادگی ما هم باید ورزشی باشد، اگر حمله سیاسی است، آمادگی ما نیز باید سیاسی باشد و ...، آمادگی دفاعی و آماده کردن نیرو شامل همه موضوعات و همه مواردی است که دشمنان می خواهند از آن مسیرها به ما حمله کنند.^۲

۱. امام علی علیه السلام می فرمایند: قبل از اینکه دشمنان با شما بجنگند، برای جنگ و دفاع آماده باشید، به خدا قسم هیچ قومی در خانه اش مورد هجوم قرار نگرفت مگر اینکه خوار شد (بحار/الانوار؛ ج ۳۴، ص ۶۴).

۲. و برای جنگ با دشمنان تا جایی که می توانید نیرو آماده کنید (انفال: ۶۰).

در تفکر اسلام برخلاف بسیاری از تفکرها ظلم، نیرنگ، دروغ و فریب و ... حتی در مقابل دشمن نیز جایگاهی ندارد و این از صفات انسان مؤمن است،^۱ ما حتی در مقابل دشمن هم حق ظلم نداریم.^۲ البته قطعاً دشمن در خصوص ما از روش نیرنگ، فریب، دروغ و ظلم استفاده می‌کند اما بر اساس اندیشه اسلامی دشمن از هر روشی که استفاده کرد ما حق نداریم به همان روش عمل کنیم و اگر به همان روش عمل کردیم فرقی میان ما و آنها نخواهد بود.

پنجره

امام رضا علیه السلام از قول رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌فرماید:

وَلَا تَسْلُكُوا مَسَالِكَ أَعْدَائِي فَتَكُونُوا أَعْدَائِي كَمَا هُمْ
أَعْدَائِي.^۳

و به روش دشمنانم رفتار نکنید که اگر چنین عمل کردید از دشمنانم به حساب می‌آیید همان طور که آنها دشمنانم هستند.

مسلمان در مقابل دشمن هوشمندانه عمل می‌کند، اگر لازم باشد صلح

۱. امام صادق علیه السلام می‌فرماید: از جمله صفات انسان مؤمن آن است که به دشمنش ظلم نمی‌کند (اصول کافی؛ ج ۲، ص ۴۷).
 ۲. دشمنی با اشخاص و اقوام شما را به انحراف از حق و ترک عدالت نکشاند (مأذنه: ۸).
 ۳. وسائل الشیعة؛ ج ۲۵، ص ۳۶۴.

می‌کند،^۱ به صلح و قراردادی که با دشمن قرار است امضاء کند به شدت دقت می‌کند که آن قرارداد و صلح‌نامه راه فریب و دغلكاری نداشته باشد،^۲ بعد از صلح نیز دشمن را به درستی زیر نظر می‌گیرد^۳ و خلاف وعده‌اش در صلح‌نامه عمل نمی‌کند^۴ و در نهایت اینکه اگر لازم باشد با هوشمندی «تقیه» می‌کند و عقیده قلبی‌اش را در رفتار با دشمن ابراز نمی‌کند.^۵

همه این حرف‌ها و نکته‌ها گفته شد برای یک چیز، برای یک مسئله و آن هم پیروزی واقعی در برابر دشمن است، برگردیم به اول فرمول و بحث یأس و ناامیدی، گفتیم که مأیوس کردن همیشه بد نیست! آن مأیوس کردنی که بد نیست در اینجاست:

گاهی کسی با ما دشمن است، کسی می‌خواهد که ما نباشیم یا

---

۱. اگر می‌دانی خداوند راضی است هرگز پیشنهاد صلح دشمن را رد مکن، که آسایش رزمندگان و آرامش فکری تو و امنیت کشور در صلح تأمین می‌گردد (نهج/البلاغه؛ نامه ۵۳).

۲. مبدا (با دشمن) قراردادی را امضاء کنی که در آن برای دغلكاری و فریب راه‌هایی وجود دارد (نهج/البلاغه؛ نامه ۵۳).

۳. امام علی علیه السلام می‌فرمایند: بترس و بترس از دشمن پس از آشتی کردن؛ زیرا گاهی دشمن نزدیک می‌شود تا غافلگیر کند، پس دوراندیش باش و خوش‌بینی خود را متهم کن (خوش‌بین نباش) (نهج/البلاغه؛ نامه ۵۳).

۴. امام علی علیه السلام می‌فرمایند: حال اگر پیمانی بین تو و دشمن منعقد گردید، یا در پناه خود او را امان دادی، به عهد خویش وفادار باش و بر آنچه بر عهده گرفتی امانتدار باش و جان خود را سپر پیمان خود گردان؛ زیرا هیچ یک از واجبات الهی همانند وفای به عهد نیست (نهج/البلاغه؛ نامه ۵۳).

۵. امام صادق علیه السلام می‌فرمایند: مؤمن مجاهد است؛ چرا که با دشمنان خداوند در دولت باطل با تقیه و در دولت حق با شمشیر می‌جنگد (وسائل الشیعه؛ ج ۱۶، ص ۲۰۹).

می‌خواهد که ما را تغییر دهد و شبیه خودش کند، اینجا مسئله فرق می‌کند، اینجا مایوس کردن به خلاف مثالی که اول فصل زدیم کار بسیار خوبی است، باید کاری کرد که دشمن مایوس شود و امیدش را برای تأثیرگذاری بر روی ما و یا از بین بردن ما از دست بدهد، تنها راه مبارزه با دشمن همین است.

دشمن را فقط باید مایوس کرد، چه دشمن داخلی و چه دشمن خارجی، و تمام فرمول اسلام در رفتار با دشمن در خدمت همین مسئله است:

«یأس دشمن»

پنجره

«نظام جمهوری اسلامی اساساً در اعتراض به استکبار پدید آمده است؛ انقلاب در اعتراض به استکبار و عوامل استکبار در ایران به وجود آمد و بر این اساس تشکیل شد، رشد پیدا کرد، قوی شد، منطق استکبار را به چالش کشید. [استکبار] نمی‌تواند تحمل کند، مگر وقتی که مایوس بشود. ملت ایران، جوانان ایران، فعالان ایران، کسانی که به هر دلیلی ولو به دلیلی غیراسلامی به میهنشان و خاکشان عقیده دارند، باید کاری کنند که این یأس در دشمن به وجود بیاید؛ دشمن را باید

« خلاصه

حالا می‌دانی که اگر «حوالی آن سوی مرزها» هستی چگونه باید رفتار کنی. می‌دانی که در رفتار با عموم مردم جهان باید نیکویی را رعایت کنی. می‌دانی که باید به فکر مظلومان جهان باشی و در گرفتن حقشان کمکشان کنی و در رفتار با دشمنان ایستادگی و مقاومت به خرج دهی.

۱. مقام معظم رهبری در دیدار پنجاه هزار فرمانده بسیج سراسر کشور؛ ۱۳۹۲/۰۸/۲۹.

۱. مجموعه پرسمان رضوی جلد ۲. بیست سال امامت. محمدباقر پورامینی. معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی آستان قدس رضوی.
۲. راه بردهای سیاست خارجی (برگرفته از سخنان مقام معظم رهبری). انتشارات انقلاب اسلامی.
۳. آمریکا (برگرفته از سخنان مقام معظم رهبری). تدوین: منوچهر محمدی. انتشارات انقلاب اسلامی.
۴. آداب اجتماعی در اسلام. حسین بافکار. انتشارات مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما.